

De geboorte van een veulen

Inleiding

In volgende brief geven wij u nuttige informatie en tips over de voeding bij merries einde dracht en veulens in hun eerste levensmaanden. Verder halen we nog enkele problemen aan die voor kunnen komen met mogelijke oplossingen voor die problemen.

Merrie einde dracht

Voeding

Bij hoogdrachtigheid (laatste 4 maanden van de dracht) wordt er door de merrie meer energie gestoken in de vrucht en het begin van de melkproductie. Hiervoor is er ook meer energie en eiwit vanuit de voeding nodig. Er is vooral meer behoefte aan hoogwaardige eiwitten, calcium, fosfor, vitamine A en vitamine D3. Wij raden u aan om de laatste drie maanden van de dracht de merrie anders de voederen. De elementen die de merrie extra nodig heeft zitten in de Lannoo Kweekmengeling en in ons voedingssupplement Lannoo Grow Oligo Plus. Wat u best doet om er zeker van te zijn dat uw merrie niets tekort komt is ze op drie maanden voor het veulenen geleidelijk aan overschakelen van basiskrachtvoer naar de kweekmengeling (ongeveer 1 kg per 100 kg lichaamsgewicht per dag) naar het einde van de dracht toe. U kan ook aan de behoeftes van de merrie voldoen door ze hetzelfde voeder te blijven verstrekken en hierbij in supplement de Lannoo Grow Oligo Plus te geven.

In deze voeding zit ook een verhoogd kopergehalte. Koper is belangrijk omdat het instaat voor het herstel van (kraak)been. Koper wordt via de merriemelk niet in hoge concentraties doorgegeven aan het veulen, maar wel voor de geboorte. Het veulen kan deze koper opslaan in de lever en later aanwenden. Het is daarom belangrijk dat het veulen reeds een bepaalde hoeveelheid koperoverschot heeft opgeslagen voor de geboorte om zo later beenderproblemen te voorkomen. Ook zink en mangaan zijn belangrijk bij de vorming en groei van een goed beendergestel voor het veulen.

Deze mineralen zijn in de kweekmengeling en Grow Oligo Plus in chelaat-vorm toegevoegd. Deze chelaat-vorm zorgt voor een optimale opneembaarheid van de mineralen.

Nuttige tips

In deze periode is het belangrijk dat de tanden van de merrie worden nagekeken. Ze moet immers in staat zijn om grote hoeveelheden voeder op te nemen. De merrie dient ontwormd te worden en gevaccineerd door de dierenarts. De antilichamen die de merrie aanmaakt, zullen ook terug te vinden zijn in de biestmelk waardoor het veulen beter beschermd is tegen ziektes. Indien de merrie de laatste maand op dezelfde stalplaats staat, zal ze antilichaampjes aanmaken tegen de ziektekiemen die daar aanwezig zijn. Het veulen is dan best beschermd tegen ziektekiemen in zijn/haar omgeving.

De geboorte

Indien er tijdens de geboorte geen twee hoefjes en een neusje te zien (of voelen) zijn, dient de fokker de merrie recht te zetten en zo snel mogelijk een veearts te raadplegen.

De fokker moet er goed op letten dat het neusje van het veulen zo snel mogelijk vrij gemaakt wordt zodat het veulen zelfstandig kan beginnen ademen. Als de merrie recht gaat staan is het best de navelstreng tegen de buik van het veulen vast te houden, dan breekt deze beter. Hierna moet de navel van het veulen goed ontsmet (b.v. met jodium of Iso-Betadine, e.a.) worden. De merrie zal het veulen drooglikken. Dit drooglikken doet de merrie om het veulen warm te houden en om de bloedsomloop te stimuleren. Indien ze dit niet doet, wrijf je het veulen best

met wat stro droog. Om infecties te voorkomen is het ook zeer belangrijk dat de stal mooi opgestrooid is met een grote hoeveelheid vers strooisel.

De nageboorte zou zeker binnen de zes uren na de geboorte van het veulen volledig af de merrie moeten gekomen zijn. Indien dit niet gebeurt, dient de veearts zo snel mogelijk verwittigd te worden.

Merrie na de geboorte

Vlak na de geboorte is het belangrijk dat de nageboorte snel genoeg van de merrie komt. Dit om hoofbevangenheid te voorkomen. De lacterende merrie steekt een groot gedeelte van haar energie in het produceren van melk. Hiermee verliest de merrie ook een gedeelte aan eiwitten, vitamines en mineralen. Het belangrijkste is dat de eiwitten die verstrekt worden van zeer goede kwaliteit zijn en dat er voldoende calcium, fosfor en vitamine A en D3 opgenomen wordt. De samenstelling van de melk hangt af van de voeding. Veel ruwvoeder in het rantsoen geeft minder melk die vetter is met meer poly-onverzadigde vetzuren. Het is nodig minimum 4 kg hooi per dag te verstrekken. Tijdens dit stadium wordt de merrie meestal ook terug gedekt. Om een betere vruchtbaarheid te bekomen kan een surplus β -caroteen en voldoende vitamine A voorzien worden. Dit is meer aangewezen wanneer de merrie een vroeg veulen heeft. Bij latere veulens bestaat een groot gedeelte van het rantsoen van de merrie meestal uit weidegras. Vers gras bevat doorgaans een voldoende hoog gehalte aan β -caroteen. Het ideale krachtvoer voor in deze periode is de Lannoo Kweekmengeling. Belangrijk is nu dat de merrie over voldoende conditie beschikt, maar zeker niet te vet is.

Het jonge veulen

Het veulen wordt geboren zonder eigen verdediging tegen ziektekiemen. In tegenstelling tot bij de mens worden er immers geen afweerstoffen doorgegeven van merrie op veulen voor de geboorte van het veulen (via de moederkoek). Door het opnemen van de biestmelk (ook colostrum), krijgt het veulen de eerste afweer tegen deze ziektekiemen in het lichaam. Deze biestmelk bevat immers antilichamen van de moeder afkomstig. Indien de merrie te veel biest verliest voor het veulenen is het best deze op te vangen en na de geboorte aan het veulen te geven. De antistoffen die deze biest bevat, kunnen door het veulen enkel de eerste 24 uur na de geboorte worden opgenomen. Indien niet zal het veulen veel gevoeliger zijn voor ziektes. Biest is zeer belangrijk voor het veulen en bevat naast deze antistoffen tegen ziektes ook meer energie dan de normale melk, een hoog vitamine A gehalte en zorgt ervoor dat het veulen in het begin gemakkelijker zal mesten.

De veearts zal het veulen een veulenspuit komen toedienen om het veulen beter te beschermen tegen allerlei infecties.

Het is belangrijk dat het veulen zo snel mogelijk krachtvoer begint te eten. Dit gebeurt best met een aangepast veulenvoer (veulenstarter). Dit voer moet zeer smakelijk zijn, melkproducten bevatten, soja bevatten en uiterst goed verteerbaar zijn (door gebruik van gevlokte granen). Door dit voer zal het veulen zijn verteringsstelsel beter ontwikkelen, het veulen zal sterker blijven bij het spenen en zal geen last krijgen van spendiarree. De voorsprong die je een veulen geeft met dit voeder zal het blijven behouden.

Zeer belangrijk voor jonge paarden is dat ze veel buiten lopen. Ze dienen voor hun ontwikkeling veel beweging te hebben.

De eerste ontworming van een veulen gebeurt best rond de tiende dag na de geboorte, de tweede ontworming na ongeveer zes weken. Nadien kan een gewoon ontwormingsschema gehanteerd worden.

Tot de leeftijd van 8 maanden moeten de veulens hoog energetisch voeder krijgen met veel eiwitten. Daarna mogen ze zeker niet te vet worden. Dit zorgt enkel voor een extra belasting van de niet volledig ontwikkelde beenderen en gewrichten.

Deze juiste voeding en veel beweging zijn zeer belangrijk voor het veulen om OCD te beperken. Uit een onderzoek uitgevoerd door de universiteit van Wageningen (NL) is gebleken dat OCD voor een gedeelte erfelijk is. Het is ook afhankelijk van omgevingsfactoren (vb. voeding, gewicht, beweging,...).

Moederloze veulens

Het kan soms gebeuren dat om de een of andere reden de merrie sterft. Het veulen kan dan in leven gehouden worden, maar heeft veel zorgen nodig. Ook bij deze veulens is het belangrijk dat zij biest te drinken krijgen voor de afweerstoffen die deze bevat. Soms is het mogelijk om de merrie na overlijden nog uit te melken zodat het veulen deze biest nog kan opnemen. Een fokker met meerdere merries kan steeds een klein gedeelte van de biest van elke merrie opvangen en invriezen. Deze biest blijft dan tot 18 maanden goed en kan in tijd van nood worden aangewend. Indien de fokker dit niet voor handen heeft kan hij zicht steeds wenden tot ons. Wij hebben bij voeders Lannoo steeds kunstmatig gedroogde biest voor handen en zullen deze zo spoedig mogelijk bij de fokker bezorgen. Als het veulen 24 uur oud is, kan het geen antistoffen uit biest meer opnemen. Nu dient overgeschakeld te worden op kunstmelk. Hierbij moet worden opgelet dat de melk niet in de longetjes van het veulen loopt en dat je geen te grote hoeveelheden in één maaltijd voorziet. De maag van een jong veulen is immers niet groot. In het begin is 200 ml per maaltijd voldoende. Later kan je deze hoeveelheid doen stijgen.

Als het veulen goed drinkt uit de fles, kan je proberen het uit een bakje de melk te laten drinken. Zeer belangrijk bij een moederloos veulen is dat het zo snel mogelijk krachtvoer begint te eten. Dit is dan best krachtvoer waarin melkpoeder en specifieke goed verteerbare grondstoffen in zitten verwerkt. Ideaal hiervoor is de Lannoo Veulenstarter.

In de blinde darm van een paard wordt de ruwe celstof verteerd. Vooral ruwvoerders hebben een hoog gehalte aan ruwe celstof. Deze vertering gebeurt door micro-organismen. Deze micro-organismen zijn bij de geboorte van een veulen niet aanwezig in de darmen van dit veulen, maar het veulen heeft ze wel nodig om ruwvoer goed te kunnen verteren. Daarom zal je bij een jong veulen vaak zien dat het de mest van de moeder eet. Op deze manier zal het veulen micro-organismen aanwezig in de darmen van de moeder mee opnemen en zullen deze zich verder in de darmen van het veulen ontwikkelen. Een moederloos veulen daarentegen kan dit niet. Het is dan ook aan te raden het veulen de kans te geven een beetje mest van een paard uit dezelfde stal op te nemen. Dit is quasi noodzakelijk voor de ontwikkeling van de micro-organismen in de blinde darm van het veulentje.

SOS MOEDERLOOS VEULEN

Indien u denkt biest of kunstmelk nodig te hebben kan u ons steeds contacteren:

Regio Antwerpen, Vlaams Brabant: Nick Adriaensen 0479/ 64 67 78

West- en Oost-Vlaanderen: Lieven Lannoo 0475/ 49 70 27

Limburg: Roex Monique 0476/ 34 41 53

Het is eventueel mogelijk een pleegmoeder te zoeken voor het moederloze veulen. Het BWP-stamboek heeft hiervoor een databank opgericht met moederloze veulens en veulenloze moeders. Voor meer informatie kan u steeds terecht op:

VEULENWACHT

(Lijst met moederloze veulens en veulenloze moeders)

Deze lijst is beschikbaar op het secretariaat BWP en op www.bwp.be

Secretariaat BWP

Waversebaan 99, 3050 Oud-Heverlee
TEL: 016/47.99.80 - FAX: 016/47.99.85